Moodle / fan sillabusi
Biologiya fakulteti –
60510100-Biologiya
(turlar bo'yicha)
60710200-Biotexnologiya
(tarmoqlar bo'yicha)

"Tasdiqlayman"
SamDU o'quv ishlari
bo'yicha prorektori:
_______ A.S.Soleev
"___" _______ 2021 y
M.O'.

Fan nomi:	Jismoniy tarbiya va sport (Shaxmat shashka)
Fan turi:	majburiy
Fan kodi:	*JSTM1004*
Yil:	2021-2022
Semestr:	1, 2
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	-
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Sinov
Fan tili:	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**To'garakning maqsadi va vazifalari** **To'garakni o'qitishdan maqsad** – shaxmat sport turining mashq elementlarini o'rgatishni takomillashtirish hamda mahoratini oshirish, shaxmat o'yinida harakatlanish va boshqarish texnikasini o'rgatishni takomillashtirish hamda mahoratini oshirish, hujum va himoya texnikasi hamda taktikasini o'rgatishni takomillashtirish, o'yinda qo'llanadigan turli usullarni o'rgatishni takomillashtirish, hakamlik qilish malakalarini shakllantirish va tarbiyalash, talabalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va barkamol avlodni tarbiyalashga mos bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, sport mahoratini oshirish hamda takomillashtirishdan iboratdir. **To'garakning vazifasi** – talabalarda shaxmat sport turini o'tkazish bo'lajak mutaxassislarga shaxmatning mashq elementlarini o'rgatishni takomillashtirish, shaxmat bo'yicha mashg'ulotlarni tashkil qilish, talabalarga sport turi bo'yicha mashg'ulotlarni o'tkazish uchun atroflicha bilim berish, shaxmat o'yinlarida harakatlanish va boshqarish texnikasini o'rgatishni takomillashtirish hamda mahoratini oshirish, hujum va himoya texnikasi hamda taktikasi haqida nazariy va amaliy bilimlarni o'rgatishni takomillashtirish hamda mahoratini oshirish, o'yinda qo'llanadigan turli usullar, hakamlik qilish malakalarini oshirish, jismoniy sifatlarni rivojlantirish va tarbiyalash yo'llarini o'rgatishni

	takomillashtirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Jismoniy madaniyat fani yuzasidan umumiy tasavvur va ma'lum bir bilimlar bazasiga ega bo'lishlari kerak.
2.	O'quv jarayonida jismoniy madaniyat texnologiyalarini qo'llash imkoniyatlari va pedagogik dasturiy vositalar yordamida elektron o'quv resurslari yaratish bo'yicha tegishli tasavvurga ega bo'lishlari lozim.
Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Asta-sekinlik va izchillik bilan talabalarning salomatligini mustahkamlash, organizmini chiniqtirish, ishchanlik qobiliyatini oshirish;
TN2	Jismoniy rivojlanishida funksional nuqsonlarni bartaraf etish, kasalliklardan keyingi asoratlarni tugatish;
TN3	Zarur gigiyenik ko'nikmalar va kundalik sog'lomlashtirish jismoniy mashg'ulotlarini bajarish ehtiyojini shakllantirishga qaratiladi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN4	Yangi amaliy-kasbiy ko'nikmalarni egallash;
TN5	Jismoniy va aqliy ish qobiliyatini rivojlantirish;

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (AM)		
AM1	Shaxmat doskasi bilan tanishish. Shaxmat atamalari. Oq va qora maydonlar. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish.	2
AM 2	Shaxmat doskasi bilan tanishish. Shaxmat atamalari. Oq va qora maydonlar. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish.	2
AM 3	Shaxmat doskasi bilan tanishish. Shaxmat atamalari. Gorizontal, vertikal, diagonal. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish.	2
AM 4	Shaxmat doskasi bilan tanishish. Shaxmat atamalari. Gorizontal, vertikal, diagonal. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish.	2
AM 5	Shaxmat taxtasida orientilantirishni o'rgatish.	2
AM 6	Shaxmat taxtasida orientilantirishni o'rgatish.	2
AM7	Raqiblar o'rtasida shaxmat doskani to'g'ri joylashtirmoq. Raqiblar bilan iliq munosabatni paydo bo'lishi.	2
AM8	Raqiblar o'rtasida shaxmat doskani to'g'ri joylashtirmoq. Raqiblar bilan iliq munosabatni paydo bo'lishi.	2
AM9	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ladya	2
AM10	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ladya	2
AM11	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: fil	2
AM12	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: fil	2
AM13	Sipohlarni ajratish va nomlash.	2

	Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ferz	
AM14	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ferz	2
AM15	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ot	2
AM16	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: ot	2
AM17	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: piyoda	2
AM18	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: piyoda	2
AM19	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: qirol	2
AM20	Sipohlarni ajratish va nomlash. Shaxmat sipohlarning nomlari bilan tanishish: qirol	2
AM21	Shaxmat atamalari bilan tanishish. O'yin oldidan sipoxlarning joylanishishi. . O'yindan oldin sipoxlarni to'g'ri joylanishni o'rgatish. Raqiblar bilan iliq munosabatni paydo qilish.	2
AM22	Shaxmat atamalari bilan tanishish. O'yin oldidan sipoxlarning joylanishishi. O'yindan oldin sipoxlarni to'g'ri joylanishni o'rgatish. Raqiblar bilan iliq munosabatni paydo qilish.	2
AM23	Sipoxlarni o'yin oldin to'g'ri joylantirish	2
AM24	Sipoxlarni o'yin oldin to'g'ri joylantirish	2
AM25	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Yurishni o'rgatish.	2
AM26	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Yurishni o'rgatish.	2
AM27	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Xujumga o'rgatish.	2
AM28	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Xujumga o'rgatish.	2
AM29	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Himoyaga o'rgatish.	2
AM30	O'yin tushunchalari bilan tanishish. Himoyaga o'rgatish.	2
Jami:		60

	Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakli va mazmuni.
	Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlari hisobga olgan holda quyidagi shakillardan foydalanish tavsiya etiladi.
MT1	- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
MT2	- tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
MT3	- yiqilish va yiqitish usullari chizmasini chizish va mashq variantlarini ishlab chiqish;
MT4	- maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;
MT5	- mashq davomida ishlatiladigan sport anjomlarini o'rganish;
MT6	- talabaning o'quv – ilmiy – tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
MT7	- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;
MT8	- masofaviy ta'lim.
	Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi.

Talabalarning mustaqil ta'limining mazmuni va hajmi			
№	**Mustaqil ta'lim mavzulari**	**Berilgan topshiriqlar**	**Dars soatlari hajmi**
1	O'yin taktikasi va texnikasining umumiy asoslari	Individual topshiriqlarni bajarish	6
2	O'zbekiston Respublikasi jismoniy tarbiya tizimida shaxmatning o'rni.	Individual topshiriqlarni bajarish	6
3	Musobaqa qoidalari, musobaqalarni tashkil etish va o'tkazish tizimlari	Individual topshiriqlarni bajarish	6
4	Individual taktika	Individual topshiriqlarni bajarish	6
5	Tadqiqotlar yo'llari usuliyati	Individual topshiriqlarni bajarish	6
6	Shaxmat maxsus mashqlarining bajarish va harakatlanishlar	Individual topshiriqlarni bajarish	6
7	Texnik usullarni bajarish	Individual topshiriqlarni bajarish	6
8	Texnik usullarning himoyasini bajarish	Individual topshiriqlarni bajarish	6
9	Texnik usullarga karshi-usul qo'llash.	Individual topshiriqlarni bajarish	6
10	Zamonaviy tezkor shaxmat texnik elementlari tavsifi.	Individual topshiriqlarni bajarish	6
	Jami		60

	Talabalar bilimini baholash mezonlari
	Baholash tartibi Mazkur tartib O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 24 iyuldagi 571-son "Samarqand davlat universiteti faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"ga qarori (1 band 9 xat boshi) va O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta mahsus ta'lim vazirining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018-son bo'yrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom asosida ishlab chiqilgan va Samarqand Davlat universiteti Ilmiy kengashining 2019 yil 29 apreldagi 10-son yig'ilishida tasdiqlangan.
1	Mazkur tartib keyingi o'quv yillarida Samarqand Davlat universitetiga o'qishga qabul qilingan talabalarning bilimini nazorat qilish hamda baholashda qullaniladi.
2	Talabalar universitet professor-o'qituvchilari tomonidan birinchi mashg'ulotda mazqur tartib talablari bilan tanishtirilishi shart.
3	Samarqand Davlat universitetida fanlardan sinovlar talabaning amaliy mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishiga, davomatiga, shuningdek uning ushbu mashg'ulotlardagi faolligiga fan o'qituvchisi tomonidan quyilgan ballarni umumlashtirish orqali amalga oshiriladi.
4	Fan o'qituvchisi tomonidan baholanmagan talabalarga sinov kafedra mudiri tasdiqlagan komissiya ishtiroqida semestr yakunida amaliy nazorat o'tqazish orqali amalga oshiriladi. Komissiya tarkibiga tegishli fandan o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchilar jalb qilinishi lozim.
5	Sinovda talabalar bilimini baholash o'tdi/o'tmadi tizimida amalga oshiriladi.
6	Talaba uzrli sabablarga kura sinovdan baxolanmagan taqdirda ushbu talabaga sinovii qayta topshirishga fakultet dekanining farmoyishi asosida ro'xsat beriladi.

7	4-bandda keltirilgan dalolatda talabalarning bilimi qo'yidagi mezonlar asosida baholanadi: talaba mustaqil hulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushoqada yuritadi, olgan bilimini amalda qullay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — sinovdan o'tdi; talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — sinovdan o'tmadi. Sinovdan o'tmagan talabalar qarzdor hisoblanadi va ularga stipendiya tayinlanmaydi.
8	Talabaga sinovii qayta topshirish uchun berilgan muddat davomida talaba tomonidan qayta topshirishlar soni 2 martadan ko'p bo'lmasligi kerak. Talaba sinovini birinchi marta qayta topshirishdan o'ta olmagan taqdirda, fakultet dekani tomonidan komissiya tuziladi. Komissiya tarkibi tegishli fan bo'yicha professor-o'qituvchi va soha mutaxassislari orasidan shakllantiriladi. Ikkinchi marta sinov imtixonini o'tqazish va talabani baholash mazkur komissiya tomonidan amalga oshiriladi.
9	Berilgan muddat davomida sinovii topshira olmagan talaba bo'yicha fakultet dekani bildirgi bilan universitet rektorini xabardor qiladi va ushbu talaba rektor bo'yrug'i asosida kursdan qoldiriladi.
10	Sinov natijalari tegishli fakultet dekani tomonidan tasdiqlangan ichki qaydnomaga va talabaning reyting daftarchasiga fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan to'ldiriladi.

Foydalanilgan asosiy darslik va o'quv qo'llanmalar ro'yxati	
Asosiy adabiyotlar va o'quv qo'llanmalar	
1	O'zbekiston Respublikasining qonuni "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida". 1992 -yil 14- yanvar (yangi tahrirda. 2015 y. 4 sentyabr).
2	O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish kontseptsiyasi. OO'MTV kollegiyasining 1999-yil martdagi qarori.
3	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". 1999 yil 27 may.
4	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori "Ommaviy sport targ'ibotini yanada kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida". 2003 yil 4 noyabr.
5	O.V.Goncharova. Bolalar jismoniy sifatlarini tarbiyalash. Oq'uv qullanma. Toshkent. 2018.
6	Goncharova O. YOsh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish O'z.DJTI, 2005 y.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	A.A.Usmanova. Sportivnaya pedagogika. Tashkent. 2018.
2	A.A.Usmanova. Sport psixologiyasi. Uslubiy kullanma. Toshkent. 2018.
3	L.Z.Xolmuradov, A.A.Agzamov, SH.A.Abdullaev. Jismoniy tarbiya va sport mashgulotlarida mustakil ta'lim asoslari. Uslubiy kullanma. Toshkent. 2018.
Elektron ta`lim resurslari	
1	www.tdpu.uz
2	www.pedagog.uz
3	www.ziyonet.uz
4	www.edu.uz
5	www.samdu.uz.

Dastur mualliflari:	N.I.Isayev
E-mail:	isayev-n@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat universiteti, Fakultetlararo jismoniy madaniyat kafedrasi

Kafedra mudiri: _______________ dots. O.K.Raupov.

Mazkur modul (syllabus) Biologiya fakulteti Kengashining 2021 yil ___-avgustdagi __-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.

Kengash raisi: _______________ Keldiyorov X.O.

M.O'.

"Kelishilgan"

SamDU o'quv uslubiy boshqarma boshlig'i:

_______________B.S.Alikulov

"___" _______2021 yil